

Malamuti – průkopníci canisterapie u nás

Jiřina Lacinová patřila spolu se svým manželem Karlem Tůmou k průkopníkům chovu aljašských malamutů u nás i závodní činnosti s nimi. První fenu si pořídili už v roce 1984 – v té době toto plemeno ještě nepoznávali ani veterináři...

Doktorka Lacinová s jedním ze svých malamutů

Z jejich chovatelské stanice Rychlé sáně vzešla řada výstavně i sportovně úspěšných jedinců, jejich spřežení se stalo dvakrát mistrem republiky a třikrát vicemistrem Evropy.

Malamut prověřil kynologický um

Doktorka Lacinová na toto období vzpomíná ráda: „Měli jsme jako jediní v Evropě ve smečce všechny standardem přístupné barevné varianty a naše smečka byla tak vychovaná a ovladatelná, že i zahraniční chovatelé či mašeři nemohli věřit vlastním očím. V terénu jsme se běžně pohybovali s dvanáctičlennou smečkou bez vodítek na volno u nohy, na povel psi sami skákali do svých přepravních boxů, nikde si nedovolili výt... Mezi severáky dosti neobvyklý jev. Došla rádi jsme vyvraceli vžitě mínění, že malamuti jsou tupí a špatně ovladatelní psi. Pravda byla taková, že jejich vlastnictví prověřil kynologický um majitele, protože není hned zcela snadné rozkódovat jejich typický charakter.“

A jak jste se dostali ke canisterapii?

„Při závodech jsme si stále více uvědomovali, jak jsou vstřícní ke všem návštěv-

níkům a divákům, jak moc je těší pozornost a mazlení i od zcela neznámých osob. Nejlépe to fungovalo u dětí, které zbožňovali (poněvadž byli všichni z našeho chovu, byli našimi vlastními dětmi výborně socializovaní - vyrůstali „v posteli“). To jsem jakožto dětská psycholožka nemohla nechat bez povšimnutí, a proto jsme poprvé v roce 1993 vymysleli projekt na jejich využití pro dětskou psychoterapii. Pro první projekt podávaný na ministerstvo zdravotnictví (tábor pro děti - kardiaky s využitím kontaktu se psy) jsem vytvořila i poněkud podivný etymologický patvar - canistera-

pie“. No vidíte - on se ujal a dnes už se k nám vrací i ze zahraničí... V té době u nás tento obor neznal prakticky nikdo, pouze v brněnské škole pro zdravotně postižené děti na Kociánce využívala své dva malamuty pro kontakt s dětmi i paní Krejčí. Od té doby uplynulo mnoho vody a vykonalo se mnoho práce...

Místo sportu „lčba psem“

„V době, kdy stárla naše smečka i my, jsme sportovní vyžití stále více nahrazovali jejich terapeutickým nasazováním na akcích v rámci vlastního občanského sdružení Filia,“ vzpomíná doktorka Lacinová. Vypracovali jsme metodiku interakce velké skupiny psů s velkou skupinou dětí, kterou jsme využili na 22 ozdravných pobytech a řadě jiných krátkodobějších programů. Vytvořili jsme i nové sportovní disciplíny se psy pro handicapované a výukový program pro nevidomé děti. To trvalo prakticky do roku 2005, kdy nám uhynul poslední malamut. Za tu dobu jsme se seznámili se spoustou zahraniční literatury, spolupracovali s odbornými kapacitami (prof. Matějček a další), se zahraničními kolegy, propagovali obor na mnoha konferencích a seminářích, v odborné i kynologické literatuře, v televizi, rozhlasu atd. Nový obor canisterapie získával na kvalitě a dnes je již právem uznán i ministerstvem zdravotnictví coby součást podporné rehabilitace.

S dalšími kolegy jsem roku 2003 založila a vedla i zastřešující celostátní organizaci - Canisterapeutickou asociaci, která metodicky řídila 20 praktikujících organizací v ní sdružených. Ta bohužel s letošním rokem končí svou činnost (nenášel se nikdo, kdo by byl ochoten a schopný převzít předsednictví, jež jsem ukončila), já se nadále realizuji jako viceprezidentka evropské zastřešující organizace - European Society for Animal Assisted Therapy. Zooterapii externě přednáším na Masarykově univerzitě a na různých seminářích.

Jak se při malamuti při canisterapii osvědčili, jaké byly jejich výhody? Doporučila byste je pro tuto práci i jiným?

Nám se osvědčili skvěle - nejvíce jejich mimořádně vyrovnaný neurotyp. Zvlád-

Interakce se skupinou dětí

nepřípustné týrání, avšak u malamutů nebyl problém, kontakt s dětmi stále aktivně vyžadovali. Samozřejmě jsme důsledně dohlíželi na správný režim jejich využívání.

Výhodou byla jejich robustnost, bezproblémové soužití ve své smečce, malá hluchota, otužilost a adaptabilita na změny prostředí a časté transporty, exotický vzhled, který umožňoval vytvářet pro děti atraktivní programy v přírodě (zlatokopové na Aljašce) a napojení na ekologickou výchovu. Výhodou byla i vzhledová variabilita, a tudíž dobrá rozlišitelnost psů, jejich přirozená afinita a neagresivita k dětem. Hustá srst umožňovala dětem po celý pobyt jejich oblíbenou činnost - česání psů a mazlení. Vození dětí usnadňovalo emoční vazbu a z toho plynoucí zdravotní a výchovné efekty.

A byly i nějaké nevýhody?

Za nevýhodu bych snad považovala jen to, že se děti musely hlídat, aby se ke psům nepřiblížovaly s potravou (v tom se nám psy nedařilo usměrňovat - ve smečce severáků to asi ani nejde) a na děti někdy negativně působila nutnost psy ihned potrestat za nevhodné chování, což malamut bohužel potřebuje více než jiná plemena. Také jsme museli mít úvaziště pod stálou kontrolou, protože přiblížení cizího psa ke smečce by nemuselo dopadnout dobře. Malamuti také nejsou nijak vášniví aportéři, což se jinak při canisterapii dost využívá. Další nevýhodou pro širší uplatnění malamutů v canisterapii je asi to, že ne každý dokáže malamuta skutečně spolehlivě výchovně usměrnit. Naštěstí jsou ale dnes již chovné linie, které to usnadňují. A v případě práce se smečkou je to samozřejmě i finanční, prosto-

rová, časová a energetická náročnost. Efekty jsou však nesrovnatelně vyšší než při využívání jednotlivého psa. Každý by měl ovšem zvážit, na co má, aby nenadělal více škody než užitku. Ale když se to umí, funguje to.

Samozřejmě je možné nasazovat i jednotlivého psa, ovšem v případě „návštěvního programu“ v domovech, ústavech a nemocnicích by malamut špatně snášel pobyty ve vytápěných místnostech. Proto jsou lepší exteriérové programy.

Takže práce s malamuty nebyla marná?

To rozhodně ne. Vždyť se nám dodnes hlásí děti z dětských domovů i odjinud, které mají na naše „mamutíky“ doživotní nesmazatelnou vzpomínku. A my máme dobrý pocit, že jsme pomohli několika stovkám, možná i tisícům dětí s jejich zdravotními i jinými problémy.

A malamuti (speciálně brněnští!) mají u nás nepopiratelný primát - stáli u zrodu canisterapie v Čechách...

*S PhDr. Jiřinou Lacinovou na dálku
rozmlouvala Lea Smrčková*

Kontakt s dětmi aktivně vyhledávají

li na akcích takovou nervovou zátěž jako málokteré jiné plemeno: třeba i šestitýdenní nepřetržitě pracovní zapojení u dětí se zdravotním či sociálním handicapem. Něco takového bych u jakéhokoliv jiného plemene považovala za